

Sygn. akt I C 651/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: st. sekr. sąd. Wojciech Charciarek

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S., E. C. i P. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę

1) zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w L. na rzecz:

a) T. S. kwotę 25.912, 66 zł (dwadzieścia pięć tysięcy dziewięćset dwanaście złotych i sześćdziesiąt sześć groszy) z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

b) E. C. i P. S. kwoty po 6.478, 17 zł (sześć tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych i siedemnaście groszy) z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tych kwot od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2) umarza postępowanie w pozostałym zakresie;

3) zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w L. na rzecz:

a) T. S. kwotę 2.608, 94 zł (dwa tysiące sześćset osiem złotych i dziewięćdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu stosunkowej części kosztów procesu;

b) E. C. kwotę 652, 24 zł (sześćset pięćdziesiąt dwa złote i dwadzieścia cztery grosze) tytułem zwrotu stosunkowej części kosztów procesu;

c) P. S. kwotę 652, 23 zł (sześćset pięćdziesiąt dwa złote i dwadzieścia trzy grosze) tytułem zwrotu stosunkowej części kosztów procesu;

4) nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w L. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 1.467, 33 zł (jeden tysiąc czterysta sześćdziesiąt siedem złotych i trzydzieści trzy grosze) tytułem stosunkowej części nieuiszczonych kosztów sądowych;

5) nakazuje ściągnąć z zasądzonych roszczeń na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi tytułem stosunkowej części nieuiszczonych kosztów sądowych:

a) od T. S. kwotę 465 zł (czterysta sześćdziesiąt pięć złotych);

b) od E. C. kwotę 116, 25 zł (sto szesnaście złotych dwadzieścia pięć groszy);

c) od P. S. kwotę 116, 26 zł (sto szesnaście złotych dwadzieścia sześć groszy).

Sygn. akt I C 651/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 maja 2015 r. powodowie T. S., P. S. i E. C. wnieśli o zasądzenie od pozwanej spółki (...) S.A. z siedzibą w L. kwoty 57.349 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonej w A. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Wnieśli również o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając swoje żądania powodowie wskazali, że są współwłaścicielami nieruchomości dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), a nad którą przebiega linia elektroenergetyczna o mocy 15 kV, której właścicielem jest pozwana, co nie pozwala na korzystanie z nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem. Podali też, że zgłaszany im przez pozwaną zarzut zasiedzenia służebności nie może być skuteczny, gdyż nie upłynął okres korzystania z widocznego i trwałego urządzenia wymagany do jej zasiedzenia. /pозew – k. 2-9/

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zakwestionowała powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Podniosła, że dysponuje skutecznym względem powodów prawem do korzystania z nieruchomości w oparciu o decyzję administracyjną wydaną na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Podniosła również zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, podając, że przedmiotowa linia energetyczna została wybudowana w latach 70 ubiegłego wieku i od tego czasu jest w sposób ciągły eksploatowana. /odpowiedź na pozew – k. 73-85/

Na terminie rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. poprzedzającym wydanie wyroku, powodowie cofnęli powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia ponad kwotę 38.869 zł, precyzując, że w dalszym ciągu popierają powództwo w zakresie kwoty 38.869 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu. Pozwana podtrzymała zaprezentowane stanowisko. /protokół- k. 266-267/

Sąd ustalił:

W dniu 18 grudnia 1980 r. B. i T. małżonkowie S. nabyli nieruchomość położoną w A., w skład której wchodzi m.in. działka oznaczona nr (...) o powierzchni 1,4327 ha. Dla tej nieruchomości Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą nr (...). /bezsporne, odpis kw- k. 13-15, wypis z rejestru gruntów- k. 16/

Spadek po B. S. zmarłym w dniu 20 października 2006 r. nabyła jego żona oraz jego dzieci P. S. i E. C. (wówczas D.) po 1/3 części każde z nich. Obecnie powodowie są współwłaścicielami przedmiotowej nieruchomości w udziałach: T. S. – w 4/6 części, P. S. i E. C. – po 1/6 części. /bezsporne, postanowienie- k. 12, wypis z rejestru gruntów- k. 16/

W chwili obecnej przez ww. działkę nr (...) przebiega linia elektroenergetyczna 15 kV, której elementy stanowią własność pozwanej, a pozwana jest następcą prawnym podmiotów, które eksploatowały przedmiotową linię co najmniej od 27 maja 2005 r. /bezsporne/

Wysokość zwaloryzowanego wynagrodzenia należnego za bezumowne korzystanie z części nieruchomości powodów położonej w A., oznaczonej jako działka nr (...), w związku z istnieniem na nieruchomości urządzeń przesyłowych w postaci napowietrznej linii średniego napięcia 15kV, w okresie od dnia 27 maja 2005 r. do 26 maja 2015 r. wynosi łącznie 38.869 zł. /opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego- k. 184-225, pisemna opinia uzupełniająca- k. 258-261/

W dniu 21 października 1968 r. Prezydium Krajowej Rady Narodowej wydało decyzję nr (...) o lokalizacji szczegółowej dla budowy linii W. N. 15 kV na odcinku od rozdzielni (...) w kierunku Ośrodka (...) w A., na terenie położonym w

A. jak na załączonym do decyzji planie. Teren, granicę i powierzchnię inwestycji wskazano na mapie, która stanowiła integralną część decyzji. /kopia decyzji- k. 118-119, k. 120/

W dniu 7 grudnia 1968 r. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Ł. zezwoliło Zakładom (...) - Województwo w Ł. na przeprowadzenie budowy linii napowietrznej, energetycznej 15 kV w A. od rozdzielni (...) w kierunku Ośrodka (...), zgodnie z załączonym do wniosku planem sytuacyjnym. Zezwolenie dotyczyło m.in. ustanowienia przedmiotowej linii na ww. nieruchomości należącej obecnie do powodów, a położonej wówczas przy ul. (...) w A.. Decyzja została wydana w oparciu o art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, a z jej treści wynika również, że inwestorowi i osobom przez niego upoważnionym przysługuje prawo dostępu do urządzeń celem ich naprawy i konserwacji. /kopia decyzji- k. 122-123/

W dniu 31 grudnia 1970 r. linia energetyczna wybudowana w oparciu o ww. decyzje została odebrana. Linia ta nie przebiegała przez należącą do powodów działkę oznaczoną wówczas nr 3, a jedynie przez działki sąsiednie. /protokół zdawczo-odbiorczy- k. 124, mapa- k. 130, mapa- k. 249/

W dniu 23 maja 1986 r. Centralny O. Energetyczny Zakład (...) w Ł. udzielił wskazań lokalizacyjnych dla przebudowy wyprowadzeń linii kablowych i napowietrznych 15 kV z budowanej stacji 110/15. Przebudowana linia miała przebiegać m.in. po działce oznaczonej wówczas nr 3, będącej częścią ww. nieruchomości należącej obecnie do powodów.

Przedmiotowa linia elektroenergetyczna została odebrana po przebudowie w dniu 29 kwietnia 1988 r. przez Zakład (...) - Województwo Rejon Energetyczny Z., przy czym słupy energetyczne zostały zalane betonem w roku 1987 r. /pismo- k. 127, wykaz właścicieli gruntów- k. 128, protokół- k. 125-126, k. 132, opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego- k. 260-261, zdjęcie- k. 248, zeznania powódki E. C.- k. 251-253/

Na skutek przebudowy dotychczas funkcjonująca linia napowietrzna 15 kV została zdemontowana, a przebieg linii po przebudowie został wytyczony ponownie wkraczając na działkę nr (...).

Obecna działka nr (...) powstała na skutek podziału dawnej działki nr (...), której część została przeniesiona na własność E. C.. /mapa- k.130, k. 131, zeznania świadka E. S.- k. 151, zeznania świadka W. C.- k. 151-152, zeznania powódki E. C.- k. 251-253/

W dniu 8 lutego 2007 r. powodowie wystąpili do poprzednika prawnego pozwanej tj. do (...) S.A. w Ł. o zapłatę odszkodowania w wysokości 200.000 zł z uwagi na obniżenie wartości nieruchomości spowodowane posadowieniem na niej m.in. linii energetycznej 15 kV, żądając wówczas kwoty 200.000 zł. /bezsporne, pismo- k. 21/

W odpowiedzi datowanej na 2 marca 2007 r. ww. poprzednik prawny pozwanej odmówił zapłaty odszkodowania, wskazując na brak podstaw do jego żądania. /pismo- k. 22/

Pismem z dnia 10 kwietnia 2007 r. powodowie ponowili zgłaszane roszczenie, a w odpowiedzi poprzednik prawny pozwanej ponownie odmówił zapłaty i wskazał na możliwość uregulowania kwestii lokalizacji przedmiotowej linii poprzez ustanowienie służebności przesyłowej, a także wskazał, że w 1988 r. miała miejsce przebudowa linii 15 kV, co spowodowało, że jej trasa na nieruchomości powodów uległa zmianie. Propozycję ustanowienia służebności przesyłowej poprzednik prawny pozwanej ponowił pismem z dnia 10 sierpnia 2007 r. /bezsporne, pisma- k. 24, k. 23, k. 25/

Przed Sądem Okręgowym w Łodzi toczył się proces o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości przez pozwaną w związku z posadowieniem na tej nieruchomości linii niskiego napięcia. Ostatecznie strony procesu zawarły ugodą sądową, na skutek czego postępowanie zostało umorzone. /bezsporne, pozew- k. 161-168, odpowiedź na pozew- k. 169-170, protokół- k. 174, ugoda- k. 174v, postanowienie- k. 175v/

Dokonując ustaleń faktycznych w zakresie, w jakim były sporne pomiędzy stronami Sąd podzielił wnioski opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego wraz z pisemną opinią uzupełniającą. Przedmiotowa opinia była sporządzona w sposób profesjonalny, fachowy oraz w oparciu o przeprowadzone przez biegłego oględziny nieruchomości. W opinii

uzupełniającej biegły w wyczerpująco odniósł się do zastrzeżeń stron. Wbrew zastrzeżeniom pozwanej biegły już w pierwszej opinii wyjaśnił na jakiej podstawie przyjął wartość współczynnika K (k. 201-205). Przede wszystkim pozwana kwestionując ww. ustalenie opinii biegłego odwołała się jedynie do własnego i niczym nie potwierzonego stwierdzenia, że współczynnik ten w obszarach współużytkowania na ogół przybiera wartości znacznie mniejsze. Tak zakreślony zarzut nie może otwierać drogi do skutecznego podważenia opinii biegłego, ponieważ jest oparty jedynie na subiektywnym zapatrywaniu strony pozwanej niepopartym wiedzą specjalistyczną, którą dysponuje wyłącznie biegły.

Przede wszystkim odróżnić należy przyjęty przez biegłego współczynnik K będący współczynnikiem korekcyjnym wynikającym z tego, że powierzchnia gruntu nieruchomości wycenianej znacznie przekracza powierzchnie gruntów przyjętych do porównań i ten współczynnik istotnie został przez biegłego przyjęty w wartości 0,90 (k. 200), od współczynnika K będącego elementem wzoru do wyliczenia ceny nieruchomości lub wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, który ma uwzględniać współkorzystanie z pasa ochronnego przez przedsiębiorstwo przesyłowe. Z treści zgłaszanego przez pozwaną zarzutu wynika, że kwestionowany jest drugi z ww. współczynników, a konkretnie określenie jego wartości na 0,90 (k. 234-235). Wskazać należy, że współczynnik ten nie został określony przez biegłego w takiej wartości, zaś analiza przedmiotowej opinii (jak i opinii uzupełniającej) jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż wartość współczynnika przyjętego przez biegłego różniła się w zależności od określonych elementów nieruchomości z których korzysta pozwana. Dla słupów podtrzymujących linię energetyczną współczynnik ten wynosił 1,00, co wynika z tego, że w tym zakresie korzystanie z nieruchomości przez jej właściciela jest wyłączone, dla pasów technicznych biegły przyjął współczynnik na poziomie 0,50, zaś dla dróg dojazdowych 0,10, które to współczynniki wynikają z zakresu, w jakim możliwość korzystania z nieruchomości została właścicielom ograniczona. Tym samym zgłaszany przez pozwaną zarzut był całkowicie bezzasadny i nie mógł prowadzić do wzruszenia przedmiotowej opinii, zwłaszcza, że podważał wartość, która przez biegłego w ogóle nie została przyjęta.

W konsekwencji uwzględnienie wniosku pozwanej o wezwanie biegłego na rozprawę celem wyjaśnienia przyjętej wartości dla współczynnika K prowadziłyby jedynie do niepotrzebnego przedłużenia postępowania i bezzasadnego zwiększenia jego kosztów. Dlatego też Sąd na ostatnim terminie rozprawy wnioski ten oddalił.

Sąd zważył:

Powództwo okazało się zasadne w zakresie w jakim powodowie popierali je po częściowym cofnięciu pozwu, w pozostałym zakresie natomiast postępowanie należało umorzyć.

Podstawą częściowego umorzenia postępowania w niniejszej sprawie był art. 355 § 1 k.p.c. który stanowi, że sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. W niniejszej sprawie strona powodowa cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do żądania ponad łączną kwotę 38.869 zł z ustawowymi odsetkami, a zatem w tym zakresie postępowanie zostało umorzone.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt 2 sentencji.

Przechodząc do rozważań prawnych dotyczących merytorycznego rozstrzygnięcia zapadłego w niniejszej sprawie, wskazać należy, że podstawą prawną żadanego przez powodów wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości jest art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. i w zw. z art. 230 k.c. Stosownie do powołanych przepisów obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Natomiast do obowiązków samoistnego posiadacza w złej wierze należy m.in. zapłata wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Powyższe ma również zastosowanie w przypadku roszczeń właściciela kierowanych do posiadacza zależnego (art. 230 k.c.).

Sam fakt korzystania z nieruchomości powodów przez pozwaną spółkę w zakresie jej przedsiębiorstwa przesyłowego, przez okres co najmniej dziesięciu lat przed wytoczeniem powództwa był bezsporny. Pozwana jednak podnosiła, że w związku z decyzją z dnia 7 grudnia 1968 r. uzyskała względem właścicieli przedmiotowej nieruchomości skuteczne

uprawnienie do korzystania z niej w celu eksploatacji urządzeń przesyłowych, zgłaszała też zarzut zasiedzenia służebności przesyłu przedmiotowych urządzeń.

Pomijając wzajemną sprzeczność podnoszonych zarzutów wynikającą z twierdzenia, że pozwanemu ab initio przysługiwało prawo do korzystania z nieruchomości, a jednocześnie, iż prawo to zostało nabyte przez zasiedzenie (por. uchwała SN z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC z 2014 r., 7-8, poz. 68), należy odnieść się do nich z uwagi na to, że uwzględnienie któregokolwiek z nich spowodowałoby konieczność oddalenia powództwa, a dalsze rozważania byłby bezprzedmiotowe.

Żaden z powyższych zarzutów nie mógł odnieść skutku, jaki wiązała z nim strona powodowa. Jeśli chodzi o nabycie uprawnienia do korzystania z nieruchomości w oparciu o ww. decyzję to należy zgodzić się z pozwaną, że decyzja taka, wydana na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94 ze zm.) mogła kreować skuteczne względem właściciela uprawnienie do korzystania z jego nieruchomości. Tym niemniej strona powodowa powinna wykazać, że decyzja ta uzyskała walor ostateczności. Tylko bowiem w takim przypadku ma ona charakter wiążący dla jej stron jak i dla sądu w postępowaniach, w których dana strona się na nią powołuje (por. np. uchwała SN z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 69/94, OSNC z 1994 r., nr 12, poz. 233; wyrok SN z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 251/04, PS z 2006 r., nr 3, poz. 113 i powołane tam dalsze orzecznictwo). Na żadnej ze złożonych przez pozwaną kopii egzemplarzy decyzji z dnia 7 grudnia 1968 r. nie ma wzmianki o tym, że jest ona ostateczna i podlega wykonaniu, zatem już chociażby z tego powodu nie można uznać, że pozwana wykazała skuteczne względem powodów prawo do korzystania z ich nieruchomości.

Co równie istotne nawet gdyby uznać, że przedmiotowa decyzja byłaby wiążąca dla sądu w niniejszej sprawie, to wskazać należy, że stosownie do art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (w treści obowiązującej na datę wydania przedmiotowej decyzji) m.in. przedsiębiorstwa państwowe mogły zakładać na nieruchomościach przewody służące do przesyła elektryczności i urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową. Jak natomiast wynika ze złożonej do akt sprawy decyzji o lokalizacji szczegółowej z dnia 21 października 1968 r. (również bez wzmianki o ostateczności) oraz z ww. decyzji z dnia 7 grudnia 1968 r. Zakład (...) - Województwo w Ł. uzyskał stosowne zezwolenie do budowy linii zgodnie z planem sytuacyjnym budowy linii, zaś sama decyzja o lokalizacji szczególnej dotyczyła wyrażenia zgody na budowę linii na terenie zaznaczonym na mapie będącej integralną częścią decyzji.

W tym stanie rzeczy, aby wykazać zakres ewentualnego uprawnienia do korzystania z nieruchomości powodów, pozwana winna przedstawić nie tylko powołane decyzje, ale również wskazać mapę i plan sytuacyjny. W innym przypadku decyzje te są niekompletne i nie sposób ustalić, jaki przebieg posadowienia (trajektorię) linii przesyłowych obejmowało uprawnienie, na które powołuje się pozwana. Skoro zatem pozwana tego typu dokumentów nie przedłożyła, to w ocenie Sądu nie podołała obowiązkowi wykazania, jak kształtowało się jej ewentualne uprawnienie do eksploatacji linii energetycznych położonych na nieruchomości powodów, w szczególności czy obecnie położona linia odpowiada zakresowi tego uprawnienia. W tym miejscu wskazać należy, że z uwagi na to, iż przedmiotowe decyzje stanowiły ingerencję w prawo własności, uprawnienia z nich wynikające nie powinny być interpretowane rozszerzająco. Przedsiębiorstwo nabywając na ich podstawie uprawnienie do posadowienia linii energetycznych oraz do ich eksploatacji na cudzej nieruchomości, nie było uprawnione do dowolnego ich posadowienia i powinno w tym przedmiocie działać w sposób zgodny z mapami i planami, które składają się na te decyzje. Natomiast podnosząc, że takie uprawnienie pozwanej przysługuje, powinna ona wykazać, że linia była od początku i jest nadal posadowiona zgodnie z uzyskaną decyzją o lokalizacji szczegółowej.

Sąd podziela przy tym pogląd wyrażony w orzecznictwie SN, że zastosowanie przepisów prawa cywilnego o roszczeniach uzupełniających w przypadku gdy została wydana decyzja wywłaszczeniowa w oparciu o art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, może mieć miejsce w zakresie nieobjętym tą decyzją (zob. uchwała SN z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, OSNC ZD z 2010 r., nr 3, poz. 92).

W kontekście powyższych uwag pozwana nie podolała obowiązkowi dowodzenia zakreślonego w art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. Przepisy te w przypadku podniesienia przez stronę pozwaną zarzutu mającego niweczyć roszczenie strony powodowej nakładają na pozwaną ciężar ich udowodnienia. Biorąc pod uwagę fakt, że pozwana spółka jest przedsiębiorcą tj. profesjonalistą w zakresie prowadzonej działalności przesyłowej, a także wobec faktu, iż – jak podnosi – jest następcą prawnym podmiotów odpowiedzialnych za budowę linii elektroenergetycznej, miała możliwość przedstawienia w tym zakresie środków dowodowych, czego zaniechała.

Oprócz braku udowodnienia skutecznego względem powodów prawa do korzystania z ich nieruchomości, przedmiotowy zarzut był nieskuteczny także z innej przyczyny. Otóż w toku postępowania wykazano, że w latach 1986-1988 miała miejsce przebudowa linii energetycznej w wyniku której zmieniła ona swój przebieg, co wynika chociażby z porównania mapy przedłożonej przez pozwaną na której zaznaczono przebieg linii która ma być zdemontowana, mapy do celów projektowych złożonej przez powodów oraz mapy będącej załącznikiem do opinii biegłego. Fakt ten potwierdzili również świadkowie, powódka, a także wynikał z jednego z pism skierowanych do powódki przez poprzednika prawnego pozwanej. W istocie zatem linia 15 kV została przeprowadzona po działce noszącej obecnie nr 3/2 dopiero w lipcu 1987 r., a jej odbiór nastąpił w dniu 1 lipca 1988 r. Zmiana przebiegu linii energetycznej w stosunku do jej pierwotnego przebiegu, w ocenie Sądu, musiała skutkować utratą uprawnienia, na które powołuje się pozwana.

Jak wskazano powyżej, uprawnienie wynikające z decyzji wywłaszczeniowej z dnia 7 grudnia 1968 r. nie miało charakteru nieograniczonego i dotyczyło konkretnego przebiegu sieci przesyłowej. Wszelkie odstępstwa od pierwotnie wytyczonego przebiegu stanowią zatem wykroczenie ponad uzyskane uprawnienie i nie mogą podlegać jego ochronie. W konsekwencji nawet gdyby przyjąć, że sporna linia przesyłowa została pierwotnie wybudowana na podstawie upoważnienia wynikającego z decyzji administracyjnej, to zmiana jej przebiegu bez uzyskania nowej decyzji wywłaszczeniowej i w oparciu o zakreślony przez właściwy organ pas jej przebiegu, nie było uprawnione. To prowadzi do stwierdzenia, że co najmniej od lipca 1987 albo od dnia odbioru linii po przebudowie, umieszczenie tej linii na przedmiotowej nieruchomości jest bezprawne, a powodom przysługuje z tego tytułu roszczenie o należne im wynagrodzenie.

Wypada tu przytoczyć, w pełni podzielany przez Sąd w niniejszej sprawie, pogląd SN, który wielokrotnie wypowiadał się, że skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego (zob. wyrok SN z dnia 21 lutego 2009 r., II CSK 394/08, LEX nr 491553 i powołane tam dalsze orzecznictwo). Rozwijając ten pogląd należy dojść do wniosku, że gdy przebieg urządzenia przesyłowego ulega zmianie na skutek działań przedsiębiorcy przesyłowego i w braku stosownej decyzji wywłaszczeniowej uprawniającej do zmiany trajektorii linii obowiązek znoszenia istnienia urządzeń po stronie właściciela gruntu ustaje.

Również zgłoszony przez pozwaną zarzut zasiedzenia służebności przesyłu nie mógł odnieść skutku. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że w sprawach gdzie strona powodowa dochodzi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy, dopuszczalnym jest podniesienie zarzutu zasiedzenia, jeśli kwestia nabycia danego prawa przez zasiedzenie stanowi przesłankę do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Równie powszechny w orzecznictwie jest pogląd, iż przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (por. wyrok SN z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, LEX nr 484715 i powołane tam dalsze orzecznictwo). W ocenie sądu przytoczone stanowiska zasługują na pełną aprobatę, jednak wobec nie wykazania podstawowej przesłanki zasiedzenia tj. upływu stosownego terminu, ich szersze omówienie jest niecelowe.

W konsekwencji podniesionego zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, należało zbadać, czy zostały spełnione przesłanki do nabycia tego prawa w drodze zasiedzenia przez pozwaną, a zatem

czy pozwana korzystała z trwałych i widocznych urządzeń przez okres 20 lub 30 lat (w zależności od przyjęcia dobrej lub złej wiary), które to urządzenia wchodziły w skład jej przedsiębiorstwa – odpowiednie zastosowanie znajduje tu art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 lub § 2 k.c. oraz w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r. Nr 55, poz. 321).

Niewątpliwie urządzenia przesyłowe, w tym linia napowietrzna 15 kv oraz słupy ją podtrzymujące stanowią urządzenia trwałe i widoczne.

Nie powinno też budzić wątpliwości, że pozwana korzystając z tych urządzeń wobec posadowienia ich na cudzym gruncie bez zezwolenia jego właścicieli i bez podstawy prawnej, która odpadła na skutek zmiany przebiegu linii w latach 1986-1988, korzysta z tych urządzeń, będąc w złej wierze. Sąd stoi przy tym na stanowisku, że linia po przebudowie wobec zupełnie odmiennego przebiegu, jak i wobec tego, że nie wskazano podstawy prawnej w postaci odpowiedniej decyzji wywłaszczeniowej, która taką zmianę by sankcjonowała, nie może być utożsamiana z linią przesyłową sprzed tej przebudowy. Przypomnieć wypada, że linii tej przed 1988 r. na działce nr (...) w ogóle nie było, nie można więc twierdzić, że korzystanie z tej linii po wytyczeniu jej przebiegu stanowi to samo posiadanie prawa co korzystanie z linii przed przebudową. Odmienny przebieg przed i po latach 1986-1988 powodował odmienne ograniczenie praw właścicielskich na przedmiotowej nieruchomości oraz różnił się zakresem naruszeń tego prawa dokonywanych przez przedsiębiorcę przesyłowego, tym bardziej więc nie powinien być utożsamiany. Ponieważ przedsiębiorstwo energetyczne, dokonując tak określonej przebudowy wiedziało, że narusza własność przedmiotowej nieruchomości w sposób inny niż dotychczas i bez stosownej decyzji wywłaszczeniowej, to robiąc to pozostawało w złej wierze.

Na gruncie powyższego do zasiedzenia służebności przesyłowej mogłoby dojść, gdyby pozwana wykazała, że korzystała z przedmiotowych urządzeń przesyłowych w sposób nieprzerwany przez lat 30. Skoro urządzenia te zostały posadowione w lipcu 1987 r. i odebrane w lipcu 1988 r. to w zależności od przyjętego zapatrywania co do początku biegu zasiedzenia, termin zasiedzenia nie upłynął.

Wobec powyższego już tylko na marginesie warto wskazać, że - co dotyczy zarzutu skutecznego względem powodów uprawnienia, jak i zarzutu zasiedzenia służebności - pozwana w żaden sposób nie udowodniła ciągłości swojego posiadania. Nie wykazała bowiem, że jest następcą prawnym Zakładów (...) - Województwo w Ł., które uzyskały decyzję wywłaszczeniową z dnia 7 grudnia 1968 r. Wprawdzie w odpowiedzi na pozew pozwana spółka powołała się na dokumenty, które mają dowodzić jej następstwa prawnego (powołała się przy tym na Zakład (...) a nie na Zakłady (...) - Województwo) jednak nie złożyła tych dokumentów do akt niniejszej sprawy, uniemożliwiając Sądowi ich zbadanie. Również w tym przypadku – wobec ww. zarzutów zgłaszanych przez pozwaną – to na pozwanej, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, spoczywał ciężar dowodu, któremu nie podołała i nie wykazała jakoby zaistniała ciągłość posiadania niezbędna do zasiedzenia oraz kontynuacja prawna konieczna do stwierdzenia pozostawania w skutecznym uprawnieniu względem powodów.

Należy przy tym pamiętać, że obydwa zarzuty miały charakter niweczący i zostały zgłoszone w procesie, Sąd nie miał więc obowiązku zastępowania pozwanej w ich wykazywaniu.

Skoro zarzuty pozwanej okazały się nieskuteczne, stwierdzić należy, że bezsporny fakt korzystania z nieruchomości powodów przez pozwaną, w okresie 10 lat przed wytoczeniem powództwa miał charakter korzystania bezumownego. Tym samym stosownie do powołanych na wstępie przepisów, powodom przysługiwało roszczenie o wynagrodzenie za ten okres. Natomiast jak wynika z wyliczenia biegłego rzeczoznawcy majątkowego wysokość zwaloryzowanego wynagrodzenia za bezumowne korzystania z przedmiotowej nieruchomości należnego powodom wynosiła za okres od 27 maja 2005r. do 26 maja 2015 r. kwotę 38.869 zł i taka też kwota podlegała zasądzeniu od pozwanej na rzecz powodów. Ponieważ świadczenie wynagrodzenia pieniężnego za bezumowne korzystanie ma charakter podzielny, a w sprawie wystąpili wszyscy właściciele przedmiotowej nieruchomości, to sąd opierając się na art. 379 § 1 k.c. dokonał podziału zasądzonego wynagrodzenia stosownie do należnych powodom udziałów w nieruchomości. Ponieważ T. S. przysługuje udział wynoszący 4/6 części w przedmiotowej nieruchomości, należne jej wynagrodzenie winno wynieść

25.912,66 zł, natomiast wobec tego, że pozostali powodowie są współwłaścicielami po 1/6 części to należna im kwota wynagrodzenia wynosiła po 6.478,17 zł dla każdego z nich.

W zakresie żądanych odsetek Sąd z urzędu uwzględnił obowiązującą w dacie zamknięcia rozprawy zmianę stanu prawnego w zakresie prawa materialnego wynikającą z art. 2 w zw. z art. 56 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1830), która nadała art. 481 § 2 k.c. od dnia 1 stycznia 2016 r. następujące brzmienie: „Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże, gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy”. Przepis ten określa zatem nową kategorię odsetek ustawowych za opóźnienie naliczanych według innej stopy niż inne odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.). Zgodnie z art. 56 ustawy nowelizującej, do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Z tej przyczyny rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych (w tej sprawie służących wynagrodzeniu opóźnienia dłużnika, a więc niestanowiących odsetek kapitałowych) wymagało rozróżnienia okresów naliczania odsetek według innych stóp przed i po dniu 1 stycznia 2016 r.

Ustalając termin początkowy odsetek należało wziąć pod uwagę art. 455 k.c. stanowiący, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W sprawie ustalono, że przed wytoczeniem powództwa pozwana była kilkakrotnie wzywana do uiszczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości. Tym samym żądanie przez powodów odsetek za okres od wytoczenia powództwa, tj. od 26 maja 2015 r. do dnia zapłaty było uzasadnione i podlegało uwzględnieniu w całości.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. Powodowie cofnęli powództwo co do żądania ponad kwotę 38.869 zł, a uczynili to wobec uzyskania opinii biegłego ustalającej wysokość należnego wynagrodzenia. Cofnięcie nie zostało więc wywołane żadnym zdarzeniem, które powodowałoby, że co do cofniętego pozwu za stronę przegraną należałoby uznać pozwaną. W efekcie co do kwoty w zakresie której powodowie cofnęli pozew, należało uznać ich za stronę przegrującą. Tym samym wobec początkowego roszczenia w wysokości 57.349 zł i zasądzenia na ich rzecz łącznie kwoty 38.869 zł stwierdzić należy, że powodowie wygrali proces w 67,78%. Strona powodowa poniosła następujące koszty: 2.868 zł tytułem opłaty od pozwu (k. 57), 1.000 zł tytułem zaliczki na poczet opinii biegłego (postanowienie – k. 232), 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 3.600 zł kosztów zastępstwa procesowego świadczonego przez radcę prawnego i obliczonego w oparciu o § 6 pkt 6 obowiązującego w dacie wniesienia pozwu rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Strona pozwana poniosła natomiast koszty zastępstwa procesowego, obliczone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – zgodnie z treścią obowiązującą w dniu wniesienia pozwu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 461) na kwotę 3.600 zł. Biorąc pod uwagę sumę kosztów poniesionych przez strony w niniejszej sprawie (11.085 zł), koszty poniesione przez poszczególne strony (powodowie – 7.845 zł, pozwana – 3.600 zł) oraz stosunek w jakim wygrały proces (powodowie w 67,78%, pozwana w 32,22%), należało zasądzić od pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 3.913, 41 zł. Rozdzielenie kosztów poszczególnych powodów w zasądzonym wynagrodzeniu nastąpiło w stosunku do udziałów skutkując zasądzeniem dla T. S. kwoty 2.608,94 zł, dla E. C. - kwoty 652,24 zł, a dla P. S. - kwoty 652,23 zł.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w pkt 3 sentencji.

Na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd biorąc pod uwagę stosunek w jakim strony wygrały proces nakazał ściągnąć od powodów z zasądzonego na ich rzecz roszczenia kwotę 697,51 zł, co stanowi

32,22% niepokrytych w sprawie wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego (postanowienie – k. 232, k. 265) i po rozdzieleniu w stosunku do udziałów powodów w zasądzonym wynagrodzenia daje kwoty: w stosunku do T. S. – 465 zł, w stosunku do E. C. – 116,25 zł i w stosunku do P. S. – 116,26 zł, a od pozwanej nakazał pobrać kwotę 1.467,33 zł co stanowi 67,88% tych wydatków.

Mając powyższe na uwadze sąd orzekł jak w pkt 4 i 5 sentencji.